

IKT UR FRITIDSLÄRARENS PERSPEKTIV

– EN STUDIE OM FRITIDSLÄRARENS
KOMPETENSER GÄLLANDE IKT

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Jonathan Ask
Maja Gustafsson

2019-LÄRFHEM-G05

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Grundlärare med inriktning mot fritidshem

Svensk titel: IKT ur fritidslärares perspektiv - en studie om fritidslärares kompetenser gällande IKT

Engelsk titel: ICT from the after school care-teacher's perspective - a study on the competencies of the after school care-teacher regarding ICT

Utgivningsår: 2019

Författare: Maja Gustafsson & Jonathan Ask

Handledare: Per Ahlström

Examinator: Marie Fahlén

Nyckelord: IKT, LGR11, resurser, attityd, kollegialt lärande

Sammanfattning

Under 2018 reviderades läroplanen och nya mål och kunskapskrav sattes upp gällande digitala verktyg och medier, även kallat IKT. Detta anser vi vara ett mycket relevant ämne då det digitala idag dominerar i samhället och tekniken går framåt. I studien ställs följande frågor:

- Vad har fritidshemmet för resurser att möta de nya målen i läroplanen gällande IKT?
- Vad är fritidslärares attityd till de nya målen gällande IKT i läroplanen?

Studiens syfte är att fördjupa kunskapen om hur fritidslärare idag möter de nya målen i läroplanen gällande IKT och även vad fritidshemmen har för tillgång till material. Fritidslärares personliga inställning är också relevant i undersökningen. Här kommer det alltså både redovisas attityd- och resursfrågor.

Studien baseras på en kvalitativ metod, där fem fritidslärare eller fritidspedagoger har blivit intervjuade. I resultatet framgår det hur de ser på IKT, dess utveckling och vad de har för resurser att tillgå. Den uppfattningen som dominerar inom ämnet IKT, både vad gäller egen kunskap om material och kunskaper om målen i läroplanen, är en positiv ton blandat med en hel del osäkerhet. En annan sak som alla intervjuade hade gemensamt var att de tyckte de saknade resurser av alla de slag. I studien finns syns däremot ett mönster att de yngre som intervjuat har en större självsäkerhet än de äldre respondenterna.

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
Syfte	2
Frågeställningar	2
BEGREPPSDEFINITIONER	3
IKT - informations - och kommunikationsteknik	3
Digitala verktyg/digitala medier	3
Resurser	3
BAKGRUND	4
Läroplanens utveckling	4
IT:s historia i skolan	4
Tidigare forskning.....	6
TEORETISK RAM	7
Hermeneutiken	7
Det sociokulturella perspektivet	7
Sammanfattning av den teoretiska ramen.....	8
METOD OCH GENOMFÖRANDE	9
Metodval	9
Urval.....	10
Genomförande	11
Forskningsetik	11
Reliabilitet och validitet.....	12
Analysmetod	12
RESULTAT	14
Resurser	14
Attityd	16
Målen i läroplanen	18
Sammanfattande slutsats.....	18
RESULTATDISKUSSION	19
Begreppet IKT och målen i läroplanen.....	19
Aktiviteter	20
Resurser	20
Attityd	21
Kollegialt lärande.....	22
Metoddiskussion.....	22
Didaktiska konsekvenser	23
Förslag på vidare forskning	24
REFERENSER	
BILAGA 1	
BILAGA 2	
BILAGA 3	

INLEDNING

Denna studie behandlar IKT i fritidshemmet ur ett pedagogiskt perspektiv och är relevant eftersom IKT inte lika ofta som vi själva hade önskat används eller pratas om på fritidshemmet. IKT står för informations- och kommunikationsteknik och handlar om hur människor kommunicerar med olika digitala medier och teknik.

Uttrycket IKT fick en större plats när *Läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshem 2011* (LGR11, 2011) trädde i kraft. Enligt Skolverket (2019) ska elevernas digitala kompetens ökas då digitaliseringen förändrar samhället snabbt och informationsflödet växer. För att eleverna i ett senare skede ska kunna vara verksamma i dagens samhälle behöver de en stor digital kompetens. Kunskaperna i skolan har inte förändrats, utan enbart hur lärarna arbetar med dem då skolan idag använder sig mer av multimodala verktyg i de flesta ämnena. Exempel på dessa verktyg är textbehandlingsprogram, informationssökande online eller digitalt skapande av bild. Enligt Vanderlinde, Dexter & van Braak (2012, s. 517) har skolor med en omfattande plan gällande IKT som regel en säkrare planering för IKT i klassrummet och får då lättare att lära ut på ett pedagogiskt vis. Dessutom tar eleverna in kunskap på ett sätt som passar dem bättre i form av ett multimodalt lärande då de får tillgång till ljud, bild och text på samma gång.

Eftersom IKT är en så stor del av dagens undervisning och till och med fått egen del i läroplanen är det angeläget att veta mer om hur det egentligen ser ut på fritidshemmen. IKT kan handla om mer än att bara spela spel, programmera eller att skapa animerad film på till exempel en surfplatta. Det kan också innebära att elever och lärare diskuterar källkritik och att allt de ser på internet inte är sant, även om det kan ge intrycket av att vara en gemensam och trygg miljö. Enligt Hedlund och Malmsten (2016, s. 9) är den digitala närvaron på internet en gemenskap som inte ställer krav på vem man är. Det skapar en arena där eleverna både kan dela glädje och sorg med sin medspelare. Eftersom denna arena inte ställer krav på vem man är så behöver det belysas att allt inte är lämpligt att dela med sig av på internet. Barn exponeras mycket tidigt för internet idag och aktiviteter som att läsa, skriva berättelser och se på film sker oftare i deras liv framför en skärm och tangentbord än med papper och penna (Säljö, Liberg & Lundgren 2014, s. 697). Cirka hälften av alla barn i tvåårsåldern använder idag sig av internet på något sätt, denna utvecklingsbana liknar ingen tidigare och går snabbare framåt än någonsin. Digitaliseringen är ett ypperligt konkret exempel på hur barn och ungdomar idag möter information.

För att ett arbete med IKT ska fungera i fritidshemmet måste skolledningen erbjuda kompetensutveckling för alla anställda, där de ska kunna lära sig mer om allt vad det innebär att introducera IKT på deras fritidshem. Det ska ges tid att kunna diskutera och planera för att arbetet ska få en så bra utgångspunkt som möjligt. Dessutom behöver fritidslärarna i arbetslaget komma överens om vad IKT ska betyda och se till att det inte bara spelas spel och tittas på "icke- lärarika" videoklipp på internet (Hedlund & Malmsten 2016, ss. 19-20).

Enligt det centrala innehållet i LGR11 (2011, rev. 2018, ss. 23-24) ska eleverna ha kunskap om följande:

- "Digitala verktyg och medier för kommunikation"
- "Digitala verktyg för framställning av olika estetiska uttryck"
- "Olika sätt att utforska företeelser och samband i natur, teknik och samhälle, till

exempel genom samtal, studiebesök och digitala medier. Hur företeelser och samband kan beskrivas, till exempel med ord och bilder”

- “Säker och ansvarsfull kommunikation, även i digitala sammanhang”

IKT-ämnet ligger inom vårt intresseområde då det är en stor del av vår vardag. Vi anser att det är högst relevant att eleverna får en god kunskap om hur dessa används på ett effektivt och säkert sätt.

Syfte

Studiens syfte är att fördjupa kunskapen om hur fritidslärare möter det nya målet i läroplanen gällande IKT. Studien kommer även undersöka vilka resurser som fritidshemmet har tillgång till för att möta dessa mål samt fritidslärarens personliga inställning till de nya målen.

Frågeställningar

Vad har fritidshemmet för resurser att möta de nya målen i läroplanen gällande IKT?

Vad är fritidslärares attityd till de nya målen gällande IKT i läroplanen?

BEGREPPSDEFINITIONER

Nedan kommer begrepp som är centrala i arbetet att definieras:

IKT - informations - och kommunikationsteknik

Uttrycket IKT kommer från det engelska uttrycket ICT (Information and communications technology) enligt Oxford Dictionaries (2019). Detta uttryck kommer att användas i denna uppsats som ett samlingsnamn för alla digitala verktyg som kan användas i skolan, så som surfplattor, datorer, Bee-Bot, Smartboards med mera.

Enligt Hedlund & Malmsten (2016, s. 20) är det viktigt för läraren att diskutera tillsammans med sina kollegor om vad som anses inkluderas i IKT på den enskilda skolan. En annan sak som är viktig är att veta hur fritidslärarna kan uppnå den IKT-plan som skolan tagit fram på ett roligt och lärorikt sätt. Några frågor som kan ställas i arbetslaget är till exempel "Vilka aktiviteter ska räknas som IKT- aktiviteter?" eller "Räknas spela för nöjes skull som en IKT-aktivitet?"

Digitala verktyg/digitala medier

Enligt Hylén (2007, s.7) är digitala verktyg ett IT-baserat läromedel. Det skiljer sig från traditionella läroböcker på det sättet att de digitala verktygen är multimodala och kan leverera både ljud, bild och text.

Resurser

I denna uppsats räknas kunskap, material, tid och personal som resurser. Enligt Nationalencyklopedin (u.å.) är en resurs "*tillgång som är känd och åtkomlig för viss verksamhet, i vid bemärkelse ett medel för att underlätta uppnående av ett visst mål*".

BAKGRUND

I det här kapitlet berörs en del av den digitala utveckling som har skett i skolan. Kapitlet visar även på att det finns en utveckling i de styrdokument som skolan har att förhålla sig till och hur det har blivit mer omfattande med åren som har gått.

Läroplanens utveckling

Redan i *LGR 80 Datalära i grundskolan* (1984) så finns det inslag av undervisning om hur elever använder sig av datorer samt riktlinjer för vad de ska ha kunskap om. Denna läroplan riktar sig dock mot grundskolans högstadium och inte mot de tidigare åldrarna. I *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet LPO 94* (2006) kom de första målen som krävde att elever redan i tidigare åldrar behövde få undervisning i medier samt informationsteknik. Några av dessa krav är: *“Eleven har kunskap inom medier och deras roll”* samt *“Eleven kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapsökande och lärande”*. Även om dessa mål inte är många eller konkreta ligger de till grund för den läroplanen vi har idag. Dessa mål var även generella för skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet.

LGR 11 (rev. 2018) skiljer sig från de läroplaner som nämndes tidigare. I LGR11 (rev. 2018) har både förskoleklassen och fritidshemmet fått egna kapitel med mål och riktlinjer om hur lärare ska arbeta. I kapitlet som behandlar fritidshemmet förekommer digitala verktyg eller digitala medier fler gånger än i LPO 94 (2006) som då var för båda skolan, fritidshemmet och förskoleklassen.

IT:s historia i skolan

Under 1970-talet köpte de svenska skolorna in de första datorerna, som skulle underlätta i undervisningen. I samband med detta startades ett testprojekt som hette *Datorn i skolan (DIS)*. Projektet ville belysa undervisning om den nya teknologin som var på gång in i samhället, datorernas betydelse, moderniseringen av skolan med hjälp av datorer och nyttjandet av datorer som hjälpmedel i inläringen. Dessvärre blev IT-spridningen i skolan märkbart långsammare än i övriga samhället (Hylén 2011, s. 27).

Vidare talar Hylén om hur datalära fördes in i läroplanen LGR 80 och blev ett obligatoriskt kunskapsområde. Dataläran handlade dock mer om hur datorer användes och behövde inte innehålla något praktiskt arbete med en dator. Undervisningen ansågs således svag då det saknades lärare med tillräckliga kunskaper. Dessutom var datorerna komplicerade och i många fall för svåra för en person som inte hade en mer grundlig utbildning om datorn i fråga. Denna situation förändrades en hel del i mitten på 80-talet, då Skolöverstyrelsen (SÖ, dåtidens Skolverket) började koppla dataläran till olika ämnen. Bidrag utgick även till bland annat särskolan som snabbt blev den skolform som hade flest datorer i Sverige. I takt med denna utveckling blev datorer i skolan sakta men säkert vanligare (2011, s. 28).

I början på 1990-talet bildades Skolverket efter att SÖ lagts ner för gott. Redan 1992 fick de sitt första IT-uppdrag, som innebar att få in datorn ännu mer i skolan, i både planering och utförande och även uppföljning av undervisning. När de sedan i mitten av 90-talet utvärderade uppdraget insåg Skolverket att endast små förändringar skett. Detta berodde antagligen på lärarnas egna erfarenheter då de inte hade tillräcklig kompetens för att kunna

nå upp till målen i satsningen (2011, s. 31). En annan orsak som kan ha spelat roll i den långsamma utvecklingen var den ostabila ekonomin som rådde i Sverige.

Internet introducerades i skolans värld runt 1994, då lokala satsningar uppmuntrades samtidigt som de begränsades på grund av de höga kostnaderna, men gav samtidigt otroligt mycket inspiration och visade upp många nya möjligheter. Tjänsten *Skoldatanätet* skapades samma år av Skolverket och var en plattform för skolor på internet. Runt fyra år efter skapandet av plattformen var den lika välbesökt som de största dagstidningarna på nätet. Ett år efter internet introducerats i skolan, hade ca 17 procent av grundskolorna och 59 procent av gymnasieskolorna någon slags anslutning till internet (2011, ss. 31-32). Detta var vanligast via modem som i sin tur gick genom telefonledningarna. Detta var ett mycket långsamt överföringssystem men samtidigt mycket revolutionerande.

Under den senare delen av 90-talet gjordes det en ny satsning som kallades *IT i skolan* (ITiS) och det är den största satsningen inom IT som någonsin gjorts i Sverige. Alla lärare som deltog i kompetensutvecklingen som programmet tog fram fick var sin egen dator. Datorerna var en av punkterna som ingick i satsningen som också var den dyraste. 700 miljoner kronor gick åt till detta, vilket fick regeringen att höja på ögonbrynen på grund av den höga kostnaden (2011, ss. 32-33). En annan punkt var teknisk infrastruktur som bland annat innebar statsbidrag till kommunerna för internet och e-mail. När programmet sedan utvärderades, visade det sig att arbetssättet i skolan hade förändrats på ett både pedagogiskt och administrativt sätt. Lärarna hade dessutom blivit mer medvetna om hur de kan använda sig av IT som en del av det pedagogiska arbetet. Senare samma år bildade regeringen en stiftelse som de kallade *Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling*, även kallad KK-stiftelsen. De ville se en landsomspännande verksamhet där IT stimuleras och används utökad i skolorna. Mellan 1995 och 2002 avsatte stiftelsen cirka 555 miljoner kronor på bidrag till ökad IT-användning i skolan och allt vad som ingår i det, som bland annat material och resurser. Dessutom fortlöper dessa satsningar nu för tiden i lärarutbildningarna, där IT ingår som ett kunskapsområde (Lundgren 2014, s. 126).

Hur ser då IT-användningen ut i den svenska skolan idag? Hylén talar om hur det på senare tid blivit mer och mer vanligt att skolor delar ut personliga datorer till de äldre eleverna (2010, s. 45). Regeringen har tagit fram ett kompendium som heter *Nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet* (2017). Det innehåller tre fokusområden som ska öka digitaliseringen i grundskolan och ska vara uppfyllda 2022. Fokusområdena behandlar "*digital kompetens för alla i skolväsendet, likvärdig tillgång och användning och forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter*". Vidare nämns det hur den svenska skolan ska bli "*bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter*." Sverige är i nuläget ett av de ledande länderna i världen angående digitalisering och den svenska kompetensen är även den dominerande. Regeringen påpekar senare att digitaliseringen av skolan på lång sikt kommer höja både dess måluppfyllelse och öka likvärdigheten mellan eleverna. Syftet är att ge alla elever den kompetens de behöver för kommande arbetsliv och även privatliv, som i sin tur lägger grunden i framtidens kompetensförsörjning (2017, ss. 3-5). Eleverna är dock inte det enda fokuset i satsningen. Lärare i både skolväsendet och förskolan ska erbjudas god kompetensutveckling tillsammans med rektorer, förskolechefer och huvudmän så att de får kunskap om de digitala möjligheterna.

Tidigare forskning

2016 skrevs en avhandling på Umeå Universitet som heter *Den subtila ojämlikheten* (Isling Poromaa 2016) och handlar om tre olika grundskolor och dess material kopplat till IKT-lärande. Den första skolan är en friskola som har en hög status och majoriteten av alla elever har högutbildade vårdnadshavare. De två andra skolorna är kommunala. Den ena av de kommunala skolorna har även den en högre status med medelklasselever och den andra ligger i ett arbetarklassområde, med elever vars vårdnadshavare inte är studievana. På skolan som ligger i arbetarklassområdet, har de inte mycket digitala resurser till eleverna. De har en stationär dator i varje klassrum och en datasal finns på skolan, som är till för alla klasser. Skolan saknar dessutom en IKT-plan och lärarnas kompetenser inom ämnet brister. De två andra skolorna står för en till en-principen, vilket betyder att det finns ett digitalt verktyg som dator eller surfplatta till varje elev (2016, ss. 30-33). I analysen diskuteras det om vad skolans materiella resurser gör för både elevers och lärares intressen, förhållningssätt och visioner (2016, ss. 64-65). Här talas det om hur stor påverkan skolans material har på elever, då de elever som har tillgång till IKT-verktyg ser skolan som lättsam och roligare. Detta syns även på betygen. Skolan som ligger i arbetarklassområdet har svårigheter att skapa gemenskap och jämlikhet, då de har en snäv tillgång till IKT-material. Poromaas studie visar på flera positiva aspekter när det gäller att implicera de digitala verktyg som finns för att gynna elevernas lärande. Denna studies frågeställningar är inriktade på om det finns resurser i dagens verksamhet för att undervisa på det beskrivna sättet, men också hur fritidshemslärarna ställer sig till detta i sin undervisning. Med denna typ av forskning kan resultatet stärkas och diskuteras på ett djupare sätt.

Skolverket har behandlat ojämlikheten inom IKT i skolan i artikeln *Skolan är inte digitalt jämlik* (2019). Artikeln grundas i en avhandling som talar om digital ojämlikhet och handlar en hel del om huruvida en så kallad en till en-satsning inte räcker om lärare inte har den kompetensen som krävs. Skolan har ofta låga krav och vissa otydliga riktlinjer gällande IKT, vilket i sin tur leder till en fortsatt ojämlikhet. Skolverket pekar på att skolor ska ge sina anställda en god kompetens inom IKT, så att alla elever oavsett bakgrund eller samhällsklass ska få en likvärdig kunskap gällande digitala resurser. IKT i skolan handlar inte om att bara kunna det digitala verktyget, utan kunna hantera det på ett självsäkert sätt.

TEORETISK RAM

I detta kapitel behandlas den teoretiska ramen för studien. Studien utgår från ett hermeneutiskt perspektiv och vilar på det sociokulturella perspektivet om hur människor lär sig i sociala sammanhang.

Hermeneutiken

Studien utgår från ett hermeneutiskt perspektiv, vilket innebär att man vill skapa en djupare förståelse av en specifik del av verkligheten. Saker tolkas olika, men utifrån detta perspektiv ser människan på, och söker förstå, verkligheten utifrån den egna tolkningen (Kihlström 2007, s. 228). Hermeneutik handlar om att förstå och förmedla. Enligt hermeneutiken är verkligheten subjektiv och det görs en tolkning av denna verklighet, vilket bygger på att något är svårt att mäta. Här är personens uppfattning av ett fenomen viktigt, inte vad som är "sant" (Westlund 2016, ss. 71-72). Inom den hermeneutiska teorin finns det tre olika riktningar. Dessa är först existentiellt inriktad hermeneutik, som innebär att förstå författare bakom böcker, texter och avhandlingar. Forskaren ska förstå författaren till texten bättre än hen själv. Den andra riktningen är "misstankens hermeneutik", där man först och främst vill förstå mindre synliga innebörder i texten. Tolkningen innehåller en strukturerad analys där ord, satser och tecken i en skriven text registreras. Här kan forskaren använda sig av kvantitativa inslag i sin kvalitativa forskning, då hen till exempel kan räkna hur många gånger ord nämns i en intervjustudie. Den sista riktningen är allmän tolkningslära, som också är den bredaste och mest använda. Forskaren ses som en slags "budbärare", som samlar in information och gör tolkningar (2016, ss. 72-74). Enligt Westlund är den allmänna tolkningsläran "...förståelsen av ett budskap och inte förklaringen som står i fokus". Den allmänna tolkningsläran är vad denna uppsatsens analys kommer grunda sig i, eftersom förståelsen är av största vikt i denna undersökning.

Det sociokulturella perspektivet

Enligt Säljö (2000, ss. 12-14) är det utifrån det sociokulturella perspektivet som människor har ingångsvinkeln att de lär sig i alla sociala sammanhang. Utifrån detta perspektiv läggs ett stort fokus på både vad en person lär sig och hur hen lär sig något. Därför sker lärandet både på en individnivå på och en kollektiv nivå. Detta är något som har förändrats med de historiska epokerna då kanalerna vi kan få information och färdigheter ifrån har förändrats men också vad som är relevant att lära sig. I ett mer digitaliserat samhälle måste vi då följa denna utveckling i den undervisning som vi bedriver i skolan. Detta för att ha så goda förkunskaper om de hinder och möjligheter detta kan ge samhället i framtiden.

Hedlund & Malmsten (2016, s. 11) menar på att kommunikation inom IT idag ingår i mångas vardag. Det har blivit en stor del av barns och ungdomars sociala samspel och gränsen mellan att vara uppkopplad och att inte vara det har suddats ut. Detta har även gjort att information för elever har blivit lättillgänglig då skolan hade ett större monopol innan internets information och kunskap var tillgängligt överallt, dygnet runt. Enligt Säljö, Schoulz & Wyndhamn (2000, s. 155) är det genom teknologin kontakten mellan vänner och familj sker. Det ingår under det sociokulturella perspektivet, som betyder "*människors förmåga att skapa intellektuella och fysiska redskap helt centralt*" (2000, s.155). Hedlund & Malmsten (2016, s. 10) påpekar att eleverna har mer kunskap än vad vuxna tror inom detta område. Detta är kunskaper som lärare ska ta vara på och använda sig av i skolan.

Läraren kan här låta sina elever vara delaktiga i undervisningen på så sätt att det är de som

lär ut om det digitala. Detta eftersom det är vanligt att barn och ungdomar har ett försprång vad gäller det digitala, och läraren kan då låta eleverna hjälpa till att fylla den kunskapsklyftan som de själva inte kan fylla. Blossing & Wennergren (2019, ss. 99-100) menar på att elever behöver vara mer delaktiga i hela den sociala processen för att få in dem i ett bra kollegialt lärande. Det räcker inte med att enbart ha möjlighet att yttra sin åsikt eller tanke om undervisningen. Genom att göra dem mer delaktiga i hela den sociala processen från planering till genomförande, till avslut samt utvärdering gör också att eleverna känner att läraren intresserar sig för vad de vill lära sig. Om läraren inte visar eleverna hur de intresserar sig för vad någon annan vill lära sig så kan läraren inte heller förvänta sig att eleverna kommer göra det. Detta gör att de tappar i lärandet mellan varandra i det sociala samspelet. Denna läroprocess, oavsett om det sker mellan elever, elever och lärare eller i lärarlaget, utgör det en del i det sociokulturella perspektivet.

Sammanfattning av den teoretiska ramen

Studiens teoretiska ram formar sig runt det hermeneutiska perspektivet och dess arbetssätt för att få en djupare förståelse i en mindre helhet samt att tolka det som sägs i de intervjuer som kommer att göras. Studien kommer även vila på det kollegiala lärandet som är en del i det sociokulturella perspektivet samt hur samhällets utveckling har påverkat skolans undervisning.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

I detta kapitel presenteras och motiveras studiens val av metod samt vilket urval som har skett för att ta fram de respondenter som har deltagit. Till sist presenteras ett genomförande av metodvalet.

Metodval

Den metod som studien kommer att basera sin datainsamling på är semistrukturerad intervju. Den semistrukturerade intervjun innebär att de som utför intervjun har ett frågeschema med mer allmänt ställda frågor som ger möjlighet till följdfrågor och vidare diskussioner. Frågorna i sin tur kan komma i varierande ordning under de olika intervjuerna som utförs, där då frågeschemat blir en knutpunkt för att hålla sig till ämnet (Bryman 2018, s. 562).

Anledningen till att denna metod är vald är för att det ger studien möjlighet att ge en djupgående aspekt och kommer även ge ett skiftande och rikt material att analysera. Analysen kommer utgå från ett hermeneutiskt perspektiv då det handlar om att se mindre meningar bortom det som faktiskt sägs.

Intervjun kommer att ta ett pedagogiskt och didaktiskt perspektiv för att skapa en djupare förståelse för hur grundlärare mot fritidshem jobbar med IKT. Intervjufrågorna kommer att utformas utifrån frågeställningarna, som i sin tur utgår från syftet. Intervjuerna kommer att spelas in i samtycke med deltagarna. Inspelningen underlättar för analysen genom att kunna ha möjlighet att gå tillbaka och transkribera de intervjuer som har gjorts. Detta ger en mer korrekt bild av intervjuerna. Om enbart anteckningar förs under en intervju är det lätt att det blir ett stort bortfall i den information som respondenten lämnar då allt inte antecknas ner. Intervjun kommer att hållas i en så lugn och ostörd miljö som möjligt för att den som blir intervjuad inte ska behöva oroa sig över om vem det är som hör vad hen svarar (Bryman 2018, ss. 565-567).

Christoffersen och Johannessen har satt upp en intervjuguide, som både ger chansen att först lära känna varandra lite och även ge trygghet och väcka intresse för intervjun (2015, ss. 86-87). Intervjun startas alltid med en inledning. Här presenterar sig de som intervjuar och ger information om vad undersökningen kommer innehålla och vad diskussionen kommer röra sig kring. Det kommer även nämnas eventuell återkoppling. En annan sak som är mycket viktig att informera om är hur intervjun kommer dokumenteras, att det är helt anonymt och vad som händer med materialet när undersökningen är avslutad. Anonymiteten kommer att belysas, då personens identitet inte är irrelevant i redovisningen. Till sist så kommer det även framgå att personen som blir intervjuad har rätt att när som helst avbryta intervjun. De första frågorna som kommer ställas är relationsskapande frågor, såsom frågor om skolan, intressen eller familj, kallade faktafrågor. Här skapas tillit till personerna som intervjuar och det ska endast ställas öppna frågor som handlar om respondenten och inga frågor som kan ge obehag eller provocera. Frågorna ska inte heller handla om ämnet i fråga, utan det är viktigare att skapa relationer och trygghet.

Starten på intervjun börjar med introduktionsfrågor och innebär enkla frågor som introducerar ämnet och ger respondenten chansen att ge sina egna synpunkter och erfarenheter om ämnet innan huvuddelen av intervjun påbörjas. Efter introduktionen ställs övergångsfrågorna. Dessa frågor är de som binder ihop introduktionsfrågor och

nyckelfrågor. Frågorna går från övergripande iakttagelser till mer personliga upplevelser och kunskaper, till exempel "Kan du berätta om ert arbete med SMART-board?". När övergångsfrågorna ställts kommer nyckelfrågorna, som består av huvuddelen i intervjun och ger kärnan i undersökningen. Nyckelfrågorna kommer ta ungefär halva tiden av intervjun. Här är det vanligt att det framkommer information som behöver mer fördjupning med följdfrågor. Meningen med nyckelfrågorna är att de som intervjuar ska få svar på sina frågeställningar och få syftet uppfyllt.

När nyckelfrågorna ställts, är den största delen av intervjun avklarad. Till sist ska eventuella komplicerade och känsliga frågor ställas, då de viktigaste delarna av intervjun är avklarade, förhoppningsvis utan obehag. Frågor som är känsliga och komplicerade är de mest personliga frågorna. Dessa frågor skall opponenter försöka undvika att ställa om de inte är absolut nödvändiga för undersökningen då det kan lämna respondenten med en obehagskänsla. Efter dessa eventuella frågor kommer till sist avslutningen på intervjun, som alltid ska avrundas på ett passande och positivt sätt. När det bara är ett par frågor kvar, kan personen som håller i intervjun informera om detta. Efteråt måste det alltid finnas tid för eventuella frågor eller tillägg från respondenten eller för att reda ut eventuella oklarheter. Det är en nödvändighet att respondenten får tid på sig efter intervjun att tänka igenom om det finns något mer hen vill tillägga eller fråga om.

Vidare diskuterar Christoffersen och Johannessen hur frågor ska ställas i en intervju (2015, ss. 90-91). Uppmuntran är det viktigaste när opponenter lyssnar på de svaren respondenten lämnar får återkoppling. Någon slags bejakande kommentar så som "berätta mer" eller bara ett hummande eller nickande kan göra det enklare för respondenten att fortsätta berätta. Dessutom är uppföljande frågor som "Kan du berätta mer?" eller "Vad menar du?" mycket viktiga då dessa ger ett djup i intervjun. För att få det djupet kan den som intervjuar informera om att långa och utmålade svar är mycket uppskattade och att det underlättar för alla.

En sak som är av stor vikt att undvika är att avbryta respondenten då hen talar, då detta kan ge känslan av osäkerhet. När intervjun är klar sitter personerna som intervjuats kvar en stund efter respondenten gått, för att minska känslan av att det pågått ett förhör eller att respondenten blir "förföljd".

Urval

Urvalet för denna studie kommer att basera sig på ett ändamålsstyrt urval. Det betyder att målgruppen för de medverkande i studien är utvalda för att passa in på de intervjufrågor som kommer att ställas. Målgruppen för studien kommer att bestå av fritidslärare och fritidspedagoger. Med ett ändamålsstyrt urval är det svårt att göra en generalisering då de utvalda respondenterna i intervjun inte kan tala för hela den berörda lärarkåren (Bryman 2018, s. 496).

Studien kommer att sträcka sig över en större stad samt två mindre närliggande kommuner i Västra Götaland. Skolorna har mellan 150-350 elever vardera och kommer innefatta fem fritidslärare eller fritidspedagoger. Intervjuerna kommer att vara fördelade så att två av dem utförs i den större staden, och att tre av dem utförs i de två mindre kommunerna. Som utgångspunkt kommer även de deltagande att delas in i två åldersgrupper, där hälften av pedagogerna tog sin examen relativt nyligen och tre av dem är mer erfarna. Intervjuerna ligger fördelade på detta sätt för att få en mer generell och djupare helhetsbild. Urvalet för deltagare i

intervjun kommer att rikta sig mot de som har sitt huvuduppdrag i fritidshemmet och som är utbildade fritidslärare eller fritidspedagoger. Om det inte finns tillräckligt många pedagoger med detta urvalskriterie kommer det att intervjuas andra som har en annan typ av pedagogisk utbildning men som har sitt huvuduppdrag på fritidshemmet. De ska dessutom arbeta riktade mot årskurserna F-3.

Genomförande

Respondenterna kontaktades och ett datum samt tid bestämdes då intervjun skulle genomföras. Vid denna kontakt fick respondenterna ett missivbrev (se bilaga 2) där de fick information om oss samt vad studien handlade om. Kontakten med våra respondenter delades upp beroende på vart vi hade haft vår VFU då alla respondenter inte var okända för oss. Respondenten fick även möjlighet att välja plats själv för intervjun men vi informerade om att vi önskade en ostörd miljö. Detta för att respondenten skulle känna sig så bekväm som möjligt under intervjuens gång. Vid första mötet med respondent gjordes en kort muntlig presentation och samtyckesblanketten delades ut tillsammans med information och skrevs under (se bilaga 1) innan inspelningen startades. Fördelning för intervjuerna var också fördelad beroende på vart vi hade haft vår VFU där vi ledde tre respektive två intervjuer var. Om man inte ledde intervjun förde man löpande anteckningar trots att fyra av fem intervjuer spelades in för att lättare få en snabb överblick så alla frågor hade besvarats. Denna person hade även möjlighet att komplettera med följdfrågor på de intervjufrågor som användes. (se bilaga 3).

Forskningsetik

Enligt Vetenskapsrådet (2002) finns det fyra huvudkrav inom etik när det ska utföras en kvalitativ eller kvantitativ typ av forskning, vilka kommer följas under studiens kvalitativa undersökningar. Dessa kommer här förklaras kort.

Informationskravet innebär att de som är berörda av forskningen ska bli noggrant informerade om i vilket syfte forskningen kommer användas och ange en i stora drag beskrivning av undersökningen. Informationen kommer innefatta alla delar i studien och ge tydlig information om att det är tillåtet att när som helst avbryta deltagandet. Vi har tillgodosett detta krav genom att vi har förse respondenterna med både skriftlig (se bilaga 2) och muntlig information för att säkerhetsställa att ingen information gått förlorad.

Samtyckeskravet innebär att alla deltagare alltid har rätt att bestämma själva över sin medverkan och har när som helst rätt att avbryta. Om undersökningen inte berör privata eller etiskt känsliga frågor, kan företrädare såsom skolledningen lämna godkännande för undersökningsdeltagare. Då måste dock undersökningen göras under ordinarie arbetstid. Detta har tillgodosetts genom noggrann muntlig information till respondenterna innan tid för intervjun bokades. Dessutom har de fått god information via e-post.

Konfidentialitetskravet innebär att alla uppgifter om de medverkande ska förvaras på ett sätt som gör det otillgängligt för obehöriga. Om det i undersökningen berör etiskt känsliga frågeställningar bör det skrivas på ett kontrakt om tystnadsplikt. Ifall det finns dokument som identifierar personer skall dessa förstöras så det är oidentifierbart för utomstående. Den samtyckesblankett som signerades (se bilaga 1) har förvarats inlåst och lämnades sedan över till ansvarig på Högskolan i Borås.

Nyttjandekravet innebär att alla uppgifter som samlas in om de medverkande bara får vara till användning för forskningen. Det får alltså inte användas eller lånas ut för kommersiellt syfte eller liknande syften som inte är vetenskapliga. Dessutom får deltagarna i studien när som helst åberopa resultat från undersökningen. Här fick respondenterna grundlig information om att alla anteckningar och inspelningar från intervjuerna kommer att raderas när arbetet är godkänt.

Reliabilitet och validitet

Reliabilitet är ett annat ord för tillförlitlighet. Detta innebär att resultatet i olika studier inom samma ämne ska visa samma resultat och inte vara baserat på slumpmässiga företeelser. Detta ställer stora krav på de forskare som arbetar med kvalitativa undersökningar (Bryman 2018, ss. 207- 209). En lösning på hur undersökningens reliabilitet kan bevisas är genom att låta någon annan göra samma undersökning och sedan jämföra svaren och om det då finns en likhet eller överensstämmelse i resultaten. Om dessa svar då överensstämmer, är studien tillförlitlig. Detta har tillgodosetts genom att lämna tydliga beskrivningar och resultat på hur studien har genomförts så att den kan upprepas. Dessutom är transkriberingarna noggrant utförda samt citerade till i studiens resultat.

Validitet betyder giltighet och innebär att studiens innehåll överensstämmer med dess syfte och frågeställning. Om det i datainsamlingen förekommer större brister i validiteten, kommer studien att vackla i reliabiliteten, då resultatet inte grundas i syfte och frågeställning. Enligt Thornberg & Fejes handlar validitet också om hur noggrann undersökaren har varit i sin studie och om undersökningen är systematiskt utförd (2015, ss. 258-259). Under studiens gång har det säkerhetsställt att varje intervju har svarat på de frågeställningar som studien grundar sig i.

Analysmetod

Grundad teori används när forskare studerar sociala händelser eller interaktioner och passar bra när personerna som genomför undersökningen utgår ifrån ett empiriskt material och inte en teori. Den grundade teorin hjälper till att förklara händelsen som undersöks genom en systematisk och mångsidig väg, där undersökaren själv skapar en teoretisk modell som grundar sig i det empiriska material som samlats in. Exempel på frågor som passar in i grundad teori är attitydfrågor och händelser (Thornberg & Forslund-Frykedahl 2015, ss. 44-45). Datainsamling och analys pågår samtidigt, så analysen av datainsamlingen hjälper till med att förbättra senare insamlingar genom nya idéer, större förståelse av ämnet eller att väcka nya frågor.

Rennstam och Wästerfors (2015, s. 220) talar om hur analysen består av tre olika steg. Dessa är sortera, reducera och argumentera. Det första steget i analysen för studien var att sortera det empiriska material som samlats in. Detta gjordes för att få en överskådlig blick samt få ordning på det material som ligger till grund för studien. Nästa steg var att reducera det material som har sorterats upp efter studiens kategorier och begrepp (se avsnitt begreppsdefinitioner & diskussion). Detta gjordes då det var svårt att redovisa all den data som samlats in samt att data som inte var relevant för studien skulle kunna uteslutas. Det sista steg som gjordes var att argumentera. Detta gav studien möjlighet att ställa sig mot redan utförd forskning för att komplettera eller motbevisa vad som har utförts.

Enligt Glaser (1978, se Thornberg & Forslund-Frykedahl 2015, s. 47) är den första frågan man ska ställa sig under analysen "*Vad är det som händer här?*". Informationen som samlats in genom den kvalitativa undersökningen ska intressera och locka till att få reda på mer. Grundad teori går ut på att förstå personerna som varit med i undersökningen och att varsamt kunna tolka deras uppfattningar för att kunna utveckla en förståelse.

Processen som hjälper till att ta reda på vad respondenten menar och vad datan handlar om kallas för kodning. Här utvecklades så småningom kategorier och begrepp som kom från undersökningen, i detta fall intervjuerna. Det fanns två olika steg i kodningen. Dessa var substantiv kodning, som betyder att man upptäcker olika slags mönster i datan och det var dessa koder som innehållet byggts på (2015, ss. 48-49). Det andra steget var teoretisk kodning. Det innebär att de koder som tagits fram under den substantiva kodningen relaterades till varandra och skapade en större förståelse för ämnet. Syftet var att försöka samordna koderna till en teoretisk modell (2015, s. 55). Dessa steg skedde oftast parallellt, även om det fokuserades mer på substantiv kodning i början av studien och teoretisk kodning när studien började nå sitt slut. En annan sak som var av största vikt var att inte tappa förankringen i datan när analyserna utförs.

Vidare talar Thornberg och Forslund-Frykedahl om "*konstant jämförande analys*" (2015, ss. 62-64). Detta användes genom hela processen, inte bara genom kodningen, då man jämför alla kategorier mot varandra. Dessutom under datainsamlingen och dess analytiska del användes det en teoretisk sensitivitet, vilket innebär att hitta relationer mellan kategorier som påträffats. Ur detta växte då en egen teoretisk modell som låg baserad i den personliga datainsamlingen, så länge egna hypoteser, uppfattningar och slutsatser lades åt sidan.

Charmaz (2014, ss. 337-338) visar på fyra kriterier för en god kvalitet i både forskningsprocessen och dess resultat. Dessa redovisas nedan.

Det första kriteriet är trovärdighet. Är undersökningen trovärdig? Varför är den det? Här sågs det även till att man gjort systematiska jämförelser mellan observationer och mellan olika kategorier. Det ska även finnas stark koppling mellan den insamlade datan och teorier. Kriterium nummer två är originalitet. Frågorna som ställdes här handlar om kategorier. Är kategorierna nya? Ger de nya perspektiv på frågeställningarna? Vad för perspektiv ger analysen på datan? Tredje kriteriet var resonans. Visar de olika kategorierna en helhet av det som undersökts? Är den teoretiska modellen trovärdig och verkar vettig för de som deltagit i studien? Det sista kriteriet är användbarhet. Här sågs det till att det fanns tolkningsverktyg som gjorde att andra kan använda sig av dessa i sin vardag. Ett par frågor som ställdes var "*Hur kan denna studie bidra med kunskaper i vardagslivet?*" och "*Hur kan studien bidra till förbättringar av området?*".

RESULTAT

I detta kapitel presenteras resultatet av undersökningen utifrån tre olika beskrivningskategorier; *Resurser, Attityd* och *Mål*.

De lärare som har deltagit i studien presenteras nedan:

Bert arbetar på Skogsskolan och har arbetat där i cirka 3 år då han tog examen 2016. Bert jobbar på avdelningen Granen som har cirka 60 elever inskrivna. På Granen går eleverna i årskurs 2.

Greta arbetar också på Skogsskolan och tog examen 1982. Greta var osäker på hur många år hon hade totalt på skolan då hon haft andra uppdrag genom åren. Greta jobbar på avdelning Tallen som också har ca 60 elever inskrivna. På Tallen går eleverna i årskurs f-1.

Sofie arbetar på Stensskolan och tog examen 1989 och har arbetat på Stensskolan sedan dess. Sofie arbetar på avdelningen Graniten som har cirka 45-50 elever i årskurs 2-3.

Sylvia arbetar också på Stensskolan och tog examen 2015 och har arbetat där sedan dess. Sylvia arbetar på avdelningen Kalkgrottan som har cirka 40 elever i årskurs f-1.

Signe arbetar på Floraskolan och tog examen 2002. Signe arbetar på avdelningen Maskrosen och har cirka 40 elever inskrivna på avdelningen i årskurs f-1.

Resurser

Något som alla intervjuade fritidslärare hade gemensamt när de fick resursfrågan om material på fritidshemmet var att de nämnde iPad först av deras material. Alla respondenter på respektive fritidshem har tillgång till iPads, däremot skilde sig tillgängligheten åt. På ett fritidshem hade de inga iPads som var specifika för sin avdelning utan de hade möjlighet att låna ur ett skåp med hjälp av ett bokningssystem. Resterande fritidshem hade 3 iPads på den avdelning de var verksamma på och möjlighet att låna ytterligare vid större projekt. Det varierade hur många de hade tillgång till att låna utöver sina egna men här var det inte lika stor skillnad. De siffror vi fick var mellan 20-30 stycken surfplattor, förutsatt att alla fungerar och finns på plats. Dessutom är de ofta tillgängliga på eftermiddagen. En annan resurs som nämndes bland de olika respondenterna var Bee-bot eller Blue-bot som de hade tillgång till. Även dessa disponerades på de olika avdelningarna med hjälp av ett bokningssystem och det var en variation mellan sex till tolv stycken som de hade möjlighet att boka. Sophie, som är en av personerna som intervjuades, nämnde även kompetensutbildning som en resurs redan i början av intervjun, utan att ordet resurs hade definierats. Det var också något som alla respondenter hade gemensamt, de saknade resurser av alla de slag. Det skilde sig däremot vilken typ av resurs som fritidslärarna ansåg sig sakna på respektive fritidshem. Sylvia förklarade att hon önskar att istället få tiden för att sätta sig ner och prova olika appar då det är så hon lär sig men också för att få en egen uppfattning om hur man kan använda materialet i verksamheten. Hon beskriver dock att möjligheten för att göra detta är begränsad. Enligt Sylvia är det en lång process för att kunna sätta sig ner att prova. Hon säger:

Men sen är det ju för att få appar till våra plattor så måste vi lägga ett ärende till servicedesk, de som har hand om IT i kommunen. Så det kan ju ta ett tag innan jag får ner den, det är ett för långt led innan jag har det liksom hos mig.

Hon saknar även en fri tillgänglighet till det material hon behöver för att bedriva undervisningen. Respondenten Signe såg inte bristen på material som ett problem gentemot hur många elever hon har på fritidshemmet. Däremot upplevde hon att hon saknade personal för att ha möjlighet att arbeta med eleverna i mindre grupper. När respondenterna fick frågan hur de själva definierade IKT så var det många som gav en lista på de material som de förknippar tillsammans med IKT som deras definition. Sylvia sade så här:

Både användandet av surfplattor, mobiler, datorer... Det kan ju också vara i själva lärandesituationer då vi använder projektor eller dokumentkamera. Så många kan nyttja det samtidigt.

Här tydliggör hon både material som är mer anpassat för den individuella eleven men också material som fungerar i större sammanhang som till exempel dokumentkameran som kunde

användas vid högläsning för att visa bilder i boken. Bert såg likadant på IKT: *“Framförallt iPads, Chromebooks, mobiltelefoner. I stort sett allt som är teknikbaserat”*. Detta visar att när de hör begreppet IKT tänker de först och främst på materialet som behövs för ett enligt de själva fungerande arbete.

Vidare i intervjuerna diskuterades det hur ofta de jobbar med IKT i fritidshemmet och samtliga svarade att det känns som alldeles för sällan. I svaren berättade de allihopa även gärna vad de gör i det dagliga IKT-lärandet. Signe svarade att de jobbar periodvis, där de låter eleverna använda iPad i par. Ett exempel var att de ger eleverna uppdraget att gå ut och fota exempelvis ett ställe på skolgården de tycker om och sedan redovisa för resten av gruppen. Sylvia svarade cirka tre gånger i veckan och då lyssnar de främst på ljudböcker. Bert sade att iPad finns tillgängligt på fritidshemmet och att det då är spel som eleverna spelar på plattan först och främst. Sedan nämner han även att eleverna mer och mer ser plattan som ett hjälpmedel för informationssökning: *“Ställ en fråga till Google, så får du svaret. Och det snappar de upp ganska bra, vad är det du vill fråga liksom?”*. Detta var ett arbetssätt för att få in delen som rör informationssökning på en mer daglig basis i verksamheten.

Han ser även iPaden som en resurs att lära olika ämnen och ställer ibland frågan till eleverna vad det är de tränar när de spelar olika spel, vilket sker flera gånger i veckan. Vidare talar Bert om tillgängligheten av iPads och hur ett spel som mycket ofta spelas kan få eleverna att sätta sig ner och förstå varandra och han berättar:

Klassuppsättningar fixar jag i ordning nu så den är redo att användas när som helst och då är det 30 iPads tillgängliga i stort sett, så är det ingen som bokar dem så kan man ju ta dem när som helst [...]. Man har märkt när de spelar Minecraft, som är ett forum där många samlas, kan de sätta sig ner tillsammans och förstå varandra. Det har jag sett på sådana som annars ‘avskyr’ varandra, har suttit ner och spelat med varandra, liksom ‘du gör såhär’, eller liknande.

Här ser man hur Bert ser på iPad som en resurs för relationsskapande, vilket Signe också gör på sätt och vis, då eleverna får använda iPad och fota tillsammans. Detta sker på hennes fritidshem i perioder, under bland annat temaarbeten. Trots att alla kunde redogöra för hur ofta som de arbetar med IKT i fritidshemmet, var det ingen som hade planerat något arbete med IKT som inslag. Dock påpekade Sylvia att hon hade visioner för hösten:

Just nu har jag precis bytt kollega och är mitt uppe i en flytt, så just nu är det lite utrymme för det. Men absolut finns det en vision om att göra mer [...] men vårt fritidshem sitter inte ihop med skolan, det är en dålig ursäkt men man kan dra sig lite för att hämta fler plattor eller så för att det ska gå mellan [skolbyggnaden och fritidsbyggnaden] och det ska tillbaka fort och så...

En annan resurs är kompetensen hos fritidslärarna, vad de kan och vad de har blivit tillgodosedda. Sylvia och Bert var båda säkra på sin kompetens och att den var tillräcklig. Bert påstod dock att det alltid går att lära sig mer och eftersom dagens teknik är ett av hans stora intressen så läser han gärna på och testar själv hemma. Sophie, Greta och Signe var mer osäkra. Sophie svarade direkt nej när frågan om hon tyckte sin kompetens var tillräcklig ställdes och berättade hur hon hade velat lära tillsammans med arbetslaget:

Inte bara sitta själv och läsa, utan jag känner att vi behöver träffas mer och prata med på APT eller vad det är. Det står ju faktiskt att det ska vara en stående punkt egentligen och det är det inte på våra APT [...]. På något vis kanske det inte är det första som prioriteras, det finns andra saker som kanske är mer högprioriterade.

Hon menar även på att hon tror att anledningen till att det inte tas upp på deras APT som det står i deras fasta dagordning kan bero på okunskap hos rektorerna.

Signe berättade att hon tyckte att hennes kompetens var tillräcklig för förskoleklass men inte för de högre åldrarna och att hon saknade konkreta exempel på vad man kan göra för aktiviteter med eleverna, men även hur mycket man ska arbeta med det. Greta var osäker på sin kompetens och var tacksam för sina mer kunniga kollegor. Hon berättar:

Jag är så glad att vi har kollegor som kommer och finns som på ett så lätt sätt kan hjälpa mig och många gånger är det så här att man måste göra det själv och det får ta tid. Det är ungefär som med barnen, det får ta tid. Jag är ett stort barn [i detta sammanhang] och det får ta tid för mig med tyvärr.

När frågan om kompetensutbildning kom upp, svarade Greta att hon inte fått någon och att tillfällena ligger på eftermiddagen, då fritidsverksamheten är i full gång. Bert svarade att han inte fått någon men att hans intresse är såpass stort att han lär sig själv. De andra tre svarade att de fått någon slags utbildning. Sophie berättade att hon gått en datakurs i Word för länge sedan och den kompetensen känner hon endast är till hjälp när hon själv ska utforma ett dokument i Word eller hjälpa eleverna vid datorn. Sylvia lade senare till att det hon fått på högskolan har varit till hjälp bland både elever och kollegor, då hon av sin arbetsgivare endast fått utbildning i form av föreläsningar som hon upplevde inte hade varit till stor hjälp för just henne.

Attityd

Under intervjuerna framkom det att fyra av fem respondenter inte visste vad IKT står för men att förkortningen inte var främmande för dem samt att den användes ofta i vardagen. Efter att ha fått det förklarat för sig fick respondenterna svara på vad de inkluderade i IKT. Där svarade alla respondenter med en lista på material som de hade till sitt förfogande för undervisningen.

Respondenterna fick göra en uppfattning om hur deras elever uppfattade IKT-undervisningen. Där hade alla respondenter fått en positiv uppfattning av elevers uttryck och

vilja att arbeta med det. Greta sammanfattade det: *“Eleverna vill gärna och de får chansen att glänsa”*. Av tidigare svar som Greta har lämnat till oss på andra frågor kan man uppleva att det är Gretas attityd med arbetet med IKT som växer tillsammans med elevernas. Signe lämnar ett kort svar om att IKT är eftertraktat hos eleverna och att de gärna vill se på Youtube. Det får eleverna men under en vuxens tillsyn.

De fick även lämna konkreta exempel på arbetsgångar på den IKT-undervisning de hade bedrivit på fritidshemmet. Här var resultatet varierande och man arbetade på olika sätt. Vissa respondenter gav en strikt plan medan andra gav ett mer spontant arbetssätt där man provade sig fram. Ett av de mer strukturerade svar vi fick var från Bert som svarade: *“Det här jobbar vi med. Det här ska ni göra, såhär ska ni göra”*. Här hade aktiviteten ett mer strukturerat upplägg där det fanns steg som man skulle göra i en viss ordning. Det fanns även ett konkret mål som man skulle ta sig till och verktyg att använda sig av för att eleverna skulle ta sig dit.

Greta svarade: *“Vi har en plan och så jobbar vi lite och testar oss fram och hoppas vi att vi når hela vägen”*. Vissa respondenter påpekade även här att det fanns en vision om hur de ville att det skulle fungera, vad de ville jobba med eller prova på i framtiden inom IKT.

I svaren som respondenterna lämnade på sin arbetsgång finns det speglade svar i om de upplevde att deras kompetens var tillräcklig för att möta målen i läroplanen. Här svarade respondenterna allt från ett klart nej, att den räckte upp till en viss årskurs, till att de var självsäkra och att deras kompetens var tillräcklig. De som inte var lika självsäkra på sin kompetens var tacksamma för de kunniga kollegor man hade i arbetslaget samt att man hade möjlighet att dela med sig av sin kompetens till varandra. Respondenterna som lämnade ett självsäkrare svar på att deras kompetens var tillräcklig påpekade också att de har ett intresse på fritiden som gynnade deras syn och kunskap om IKT. Beroende på hur respondenterna upplevde sin egen kompetens kunde man se en stor skillnad om vilka visioner de hade när vi gav dem ett scenario utan gränser.

Till sist fick respondenterna dela med sig av sina visioner inom IKT de fick dela med sig av sin syn på de ultimata förutsättningarna/ultimata scenariot när det kommer till att arbeta med IKT. Här svarade de mycket olika om vad de ville göra. Sylvia svarade:

Då hade jag låtit dem bestämma, vad vill jag göra? Vill jag göra film? Ja men då gör vi det, ah men hur ska du göra filmen? Ja men jag vill att det är “jag” som står framför kameran, okej vem filmar? Hur gör du? Du måste ha en handling då kan du liksom koppla ihop det till så mycket mer än bara IKT, ja men du får ju in skådespeleri, svenska, en handling... Du kanske behöver kulisser då får vi det estetiska, du får så mycket och det är samma saker om dom vill göra typ i stop-motion, vad ska du ha? Vad behöver du för material? Hur ska du göra för att det ska bli så effektivt som möjligt i det när du gör... och sen även bluebots igen. Det var så himla roligt.

Sophie gav ett kortare svar att om hon fick välja vill hon arbeta mer med filmskapande som till exempel iMovie och greenscreen. Bert ställde sig istället helt utanför den estetiska aspekten och önskade möjlighet att skapa LAN-möjlighet för eleverna med fokus på det sociala samspelet i datorspel. Till detta gav han exempel på hur elever som avskydde varandra kunde sätta sig och samspela runt ett gemensamt spel på plattan som en start på en förbättrad relation.

Målen i läroplanen

En fråga som ställdes handlade om hur mycket de känner till, eller om de överhuvudtaget känner till de nya målen i läroplanen som behandlar IKT-lärande. Här kände alla utom en person till målen mer eller mindre. Sylvia, som var någorlunda nyligen utbildad, svarade:

Det är fel att säga nya målen för mig för jag är ju så inrutad i LGR11. Om man jämför med övriga kollegor så är ju den förändringen större för dem än det är för mig, för mig är det självklart att såhär är det och då är det inget snack om saken.

När hon sedan vidare diskuterar de nya målen och hur hon vill möta dem med sina kollegor som är äldre och mer inrutade fick hon reaktionen *“Oj, går det? Är det ens möjligt?”*. Vidare förklarar Sylvia hur LGR11 ligger i bakhuvudet på henne i allt hon gör, då hon fått med sig den kunskapen från högskolan. Greta däremot, hade knappt läst den nya läroplanen alls, men kom senare på att de hade satt upp målen för språk och kommunikation på fritidshemmet och där stod det om mål gällande teknik. Sophie hade läst dem men kunde inte rabbla upp dem på rak arm. Hon påpekade dock att hon kände till revideringen angående IKT som gjordes 2018.

Samtliga fritidslärare är positivt inställda till de nya målen gällande IKT i läroplanen, även om de verkar olika mycket entusiastiska. Signe svarar på frågan vad hon tycker om de nya målen så här:

Kan jag säga mitt emellan? Det är inte livsnödvändigt tycker jag, du klarar dig utan, men samtidigt ser jag fördelar med inlärningen. Samhället blir mer och mer tekniskt och då måste skolan följa det spåret också.

Sophie däremot är mycket positiv och svarar på frågan: *“Absolut! Allting förändras och detta har inneburit en jättestor förändring i samhället, så varför skulle inte det vara med?”*. Ungefär samma svar gav alla respondenterna, att samhället går framåt och då känns det som en självklarhet att skolan ska hänga på det spåret. Även om många av de svaren som vi fick av respondenterna ligger på den positiva sidan blir det viss tveksamhet i hur positiva de egentligen är. Trots att målen har varit aktuella en längre period var det få respondenter som kunde ge oss ett av de konkreta målen. Under frågan angående kompetens nämner Sylvia att det sällan finns möjlighet att sätta sig och testa nytt material då det inte finns tid för det. En anledning till att många respondenter inte var väl bekanta med målen är på grund av att de inte fått tiden att sätta sig in i den nya läroplanen.

Sammanfattande slutsats

Sammanfattningsvis visar studien mönster av en stor varierande kunskap bland de olika lärarna samt vad de har för resurser för att möta de nya målen i läroplanen. Det ett mönster i kunskap gentemot vad respondenterna har för ålder, där de yngre har bredare kompetens jämförelsevis mot vad de äldre har. Mängden av resurser samt tillgängligheten varierade på de olika fritidshemmen som besöktes men typen av material som användes och fanns tillgängligt var av liknande slag. Det visade däremot brist i kompetensutvecklingen hos samtliga respondenter då den inte hade erbjudits alls eller uteblivit.

RESULTATDISKUSSION

I detta kapitel diskuteras resultatet med stöd av tidigare forskning som nämnts i bakgrunden och den teoretiska ramen. De olika kategorierna som diskussionen har delats upp i är begreppet IKT och målen i läroplanen, aktiviteter, resurser, attityd och kollegialt lärande. Anledningen till att dessa är valda är för att få en bättre överblick och diskussion kring området. Därefter kommer ett avsnitt där metoden som har använts diskuteras och kritiserats. Till sist tas de didaktiska konsekvenserna upp och vad vi tar med oss till den framtida yrkesrollen.

Begreppet IKT och målen i läroplanen

Av intervjumaterialet framgår att de fritidslärare som medverkade i studien förstår vikten av digitaliseringen av skolan och dess samband med samhällets utveckling, men också att de var mycket positiva till denna förändring. Dessutom var det för dem en självklarhet att skolan ska digitaliseras i takt med samhället. Däremot var uppfattningar om vad IKT innebär och vad man benämner som IKT-undervisning mycket skilda i de olika fritidslärares ögon. Direktiven i LGR11 upplever många lärare som att det inte är tillräckligt tydliga och att det är upp till dem själva att tolka vad som ska inkluderas i undervisningen. Detta kan vara en av anledningarna till att de uppfattar IKT på olika sätt. Enligt Hedlund & Malmsten (2016, s. 20) är det viktigt att lärarna sätter sig ner i arbetslaget för att diskutera vad man definierar som IKT. Även om det inte nödvändigtvis ger en likvärdig utbildning centralt på skolan är det ett steg i rätt riktning.

En annan faktor som hade stor påverkan på hur deltagarna i studien uppfattade IKT var det personliga intresset. De fritidslärare som hade ett större intresse för olika digitala verktyg på fritiden inkluderade mer varierande aspekter på både vad man kan göra med de digitala verktygen, men också vad de ansåg vara viktigt för eleverna att kunna. Enligt LGR 11 (2011, rev. 2018, s. 6) ska alla elever ha möjlighet till en likvärdig utbildning oavsett vart man går i skolan. Det blir svårt att leverera en likvärdig utbildning om fritidslärares uppfattning om vad IKT-undervisningen ska innefatta skiljer sig åt. Det kunde även skilja sig mellan fritidslärare som arbetade på samma skola, vilket ger en uppfattning om att IKT inte får den plats som behövs vid planering eller andra omfattande möten som involverar alla fritidsverksamheter på skolan, tillfällen där pedagogerna har möjlighet att diskutera vad som ska ingå i den typen av undervisning i ett helhetsperspektiv. Orsaken till detta kan skilja sig mellan de olika fritidshemmen men några av de faktorer som har en större påverkan på detta bland de respondenter som deltog var en varierande kunskap hos fritidslärarna, en brist på kompetensutbildning och otydliga direktiv i läroplanen. Det är svårt att diskutera ett område som man själv har svårt att sätta ord på vad det innebär när man inte fått några förutsättningar för att förstå området. På grund av den varierande kunskapen som finns hos olika fritidslärare kan det leda till att vid denna typ av diskussion håller man enbart med personen som talar, även om man kanske inte förstår. Enligt Hedlund och Malmsten (2016, s. 19) är det skolledningens ansvar att se till så att all personal har möjlighet att träffas samtidigt för att ta del av samma information. Detta kan i sin tur visa på en brist i kompetensen hos både rektorer och fritidslärare då de har ett gemensamt ansvar. Det kan även vara att det finns en negativ inställning till de nya målen gällande IKT och till det digitala materialet. Denna attityd kan i sin tur grunda sig i en brist på kompetens inom området hos fritidslärare då det inte finns en strategisk plan och ett pedagogiskt mål med materialet (Hedlund & Malmsten 2016, s. 16).

En annan insikt som framkom i intervjuaterialet var att det pratas mycket om IKT och termen används friskt inom skolans värld och bland de respondenter som intervjuades. Däremot så nämns inte förkortningen IKT en enda gång i LGR11 och det närmsta man kommer den förkortningen är "kommunikations- och informationsteknik" för årskurs 7-9.

Aktiviteter

En aktivitet alla fritidslärare hade gemensamt och som de inkluderade i IKT var programmering. Detta var en aktivitet som var populär bland eleverna men också hos fritidslärarna då de gärna ville ha mer av denna typ av aktiviteter. Däremot var det väldigt få av respondenterna som pratade om källkritik, anonymiteten på internet och skillnaden mellan vuxnas och barns användning av internet. Detta kan bero på att det inte är ett mål som finns i fritidshemmets del av läroplanen. Dock ska eleverna enligt det centrala innehållet för förskoleklass - år 3 i LGR 11 (2011, rev 2018. s.225) ha kunskap om "*Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang*", vilket är av högsta grad angeläget då hälften av eleverna redan vid två års ålder redan blir exponerade för internet (Säljö, Liberg & Lundgren 2014, s. 697). Även om elever i den åldern inte tillhör målgruppen för fritidshemmet så besöker hälften av alla 10-åringar sociala medier och cirka hälften av alla 8-åringar skickar text och bildmeddelanden (Internetstiftelsen 2018). När det kommer till normer och regler i digitala miljöer upplevde de respondenter som tog upp denna punkt i intervjuerna svårigheten med vad som ligger i deras ansvar och vad som ligger i vårdnadshavarnas ansvar. Eftersom att det är så stor del av de yngre åldrarna som använder sig av digitala medier dagligen kan det ses mer relevant att prata om vad som finns på internet, men också hur man förhåller sig till detta än att till exempel fokusera på programmering.

Resurser

De respondenter som deltog hade ett snarlikt material som de arbetade med. Det som varierade här var antalet och tillgången till detta material. De material som används för programmering, som var den populäraste aktiviteten bland respondenterna men även hos eleverna, var det som tog störst utrymme i intervjuerna. Det framträdde här ett tydligt mönster i den snäva användningen av de olika multimodala verktygen som användes och hur dessa användes. De material som var vanligast att använda var surfplattor, projektor och/eller datorer. Utöver den tidigare nämnda populära aktiviteten programmering så fanns det inslag av filmskapande, film, bild och spel. Detta är till synes få aktiviteter om man ser till vad en surfplatta har för möjligheter och vad den öppnar upp för värld av information, detsamma gäller även datorer. Hylén (2007, s.24) menar på att det har gjorts stora investeringar i digitaliseringen av skolan, men han frågar sig om det utnyttjas till den fulla kompetens det har. Även här krävs det en strategi som han delar upp i tre olika områden: ekonomi, organisation och pedagogik samt lagring, bearbetning och publicering. En anledning till att användandet ser ut som det gör kan vara en brist på kompetens och/eller att det saknas en pedagogisk plan med materialet, vilket har gjort att man följt varandra via den information som man fått från forum som rör fritidshem då detta har en stor avgörande faktor (Hedlund & Malmsten 2016). Även om många respondenter ansåg sig inte ha tillräckligt med kompetens såg lärarna varandra som en tillgång för kunskap och att man med sina sammanslagna kunskaper inom området kunde utforma givande aktiviteter för eleverna.

Två typer av resurser som det fanns efterfrågan om hos respondenterna var både tid och

personal. Fritidslärarna kände att de behövde tid till för att ha möjlighet att sätta sig ner med det material som man hade en lägre kunskap om för att ha möjlighet att utveckla detta till undervisningens fördel, men också få möjlighet att plocka fram nytt material att arbeta med i form av aktiviteter. Detta var något de upplevde att de inte fick eller hade. Nästa fråga som då uppstod var varför de inte får den tid som de behöver. Målen i LGR11 som berör IKT är ingen valfri möjlighet att uppfylla eller inte, det är ett krav. Detta kan ytterligare vara en koppling till att det saknas en definition på varje skola respektive avdelning om vad som ska inkluderas i IKT samt en plan för hur man ska ta sig dit. Detta är viktigt då detta ligger som en grund för arbetet (Hedlund & Malmsten 2016). Med ett sådant underlag skulle pedagogerna även få en större möjlighet att påvisa för rektorer och kollegor vad den tiden hade "investerats" i om man får den disponerad. Anledningen till att tid och personal nämns tillsammans var för att fritidslärarna ville ha möjlighet att prova de nya aktiviteterna i mindre grupper till en början. Detta är en svårighet då det blir en fritidslärare som blir lämnad själv med cirka 40-50 elever ensam. Att sätta in vikarier för att få denna möjlighet är ett kostsamt alternativ för skolan som har en budget för detta att förhålla sig till. Däremot borde det inte vara helt omöjligt för de olika fritidshemmen att samverka för att få loss en i personalen för att testa dessa aktiviteter. En annan alternativ metod hade varit att "låna" ett fåtal elever under skoltiden.

En annan aspekt som togs upp av många respondenter var att de inte hade tillgång till de resurser som de nämnde på sitt fritidshem. Det var vanligt att det fanns ett centralt förråd där varje avdelning hade möjlighet att boka och hämta den utrustningen som de behövde för dagen. En annan lösning som vissa hade var att de hade tillgång till de klassuppsättningar som användes under dagtid på eftermiddagen. Ett problem med detta var att fritidshemmet inte hade tillgång till det under den första timmen av tiden på fritidshemmet då de användes i skolan. Även om respondenterna upplevde att det sällan var några problem med detta system, och att det oftast fanns lediga surfplattor att låna, så skapar det ändå en begränsning i användandet på fritidshemmet. Den begränsningen var istället att det var tidskrävande och omständligt att hämta det man behövde. Den spontana faktorn försvann då man var tvungen att lämna verksamheten. Detta är mer än en kostnadsfråga att fylla alla fritidshem med olika typer av digitala verktyg, om man enbart fyller fritidshemmen med olika typer av digitala verktyg kan detta istället försämra arbetet med IKT istället för att göra det bättre. Om det enbart tillkommer nytt och mer material utan en plan och en pedagogisk tanke kan detta hämma fritidslärarnas intresse och attityd mot ämnet (Hedlund & Malmsten 2016, s.16).

Attityd

Alla fritidslärare som intervjuades hade generellt en positiv inställning mot IKT och de nya målen i läroplanen. Det fanns däremot viss tveksamhet i dessa svar då vissa respondenter enbart såg de digitala verktygen som ett inlärningsstöd till resten av undervisningen och inte som en fristående aktivitet och/eller verktyg. Detta är nödvändigtvis inget negativt, vilket kan styrkas med det som Hylén (2007 ss. 23-25) framhåller, att det ökar både effektiviteten och motivationen hos eleverna. Det ger också fördelar till den fritidsverksamhet som bedrivs då eleverna har möjlighet att arbeta med mer kreativa moment så som filmskapande. Enligt Ahlberg & Danielsson (2013) öppnar de digitala verktygen upp för diskussion kring bilder och annat som eleverna ser på skärmen, även om detta inte var det som var tanken från början.

En annan fråga där respondenterna visade mer tveksamhet i intervjuerna var när de fick dela med sig av sin vision av hur de hade velat arbeta med IKT. Här blev svarade inte

respondenterna så konkret som vi hade förväntat oss. Trots att respondenterna fick tillgång till obegränsade resurser så ville de ha liknande aktiviteter som de hade haft tidigare och inte så mycket nytt. Det går inte att ge en generell anledning till varför deras visioner inte breddade sig mer än vad de redan hade gjort tidigare. Det kan vara en brist på kunskap inom området, men också brister vad gäller ett eget initiativ till att ta reda på mer, till exempel vad det finns för andra aktiviteter. Möjligen kan det vara så att man istället lämnar det vid ett minimum för att "slippa" att arbeta med IKT, då man inte ser någon mening i det eller någon nytta med det.

Kollegialt lärande

Många av de respondenter som deltog upplevde inte sin kompetens som tillräcklig för att möta de nya målen i läroplanen. De såg däremot en möjlighet att tillsammans fylla den kunskapsklyfta som de hade i sitt arbetslag genom att hjälpa varandra, även om ingen på deras avdelning var speciellt insatt i ämnet. Man kunde då ta del av de spridda kunskaper man hade tillsammans för att skapa en helhet.

Enligt Hedlund & Malmsten (2016, s.10) är det eleverna som är experter inom detta område och deras kunskap är något som man ska ta vara på i undervisningen. Detta var något som inte skedde frekvent i den utsträckning som är möjlig. Respondenterna nämnde att de tyckte det var roligt när eleverna lärde sig snabbt och kunde visa större kunskaper än vad aktiviteten krävde av dem, och de tog säkert med sig de kunskaper som de fick av sina elever. Detta verkar däremot vara något som skedde i tystnad och det var uppenbart ingen dialog som ägde rum mellan fritidslärare och elev.

Enligt respondenterna kunde de se ett stort kunskapsutbyte mellan elever som satt runt samma skärm och tittade tillsammans på det som hände. I detta samspel var det mer än bara kunskaper om till exempel spelet som var i fokus, utan det stärkte också språkliga kunskaper och utvecklingen av ett socialt samspel mellan såväl nya som gamla kontakter mellan eleverna. Alla respondenter berörde i intervjuerna att skolan behöver följa samhällets utveckling. Här kan urskiljas överensstämmelser med bärande tankar inom det sociokulturella perspektivet. Dessutom framhöll pedagogerna i intervjuerna de kunskaper som utbyts när eleverna sitter samlade runt till exempel en iPad och att iPaden, att det blir ett centralt verktyg i det kollegiala lärandet mellan elever.

Metoddiskussion

Grundtanken var först att genomföra en kvantitativ undersökning i form av en enkät som skulle skickas ut till de respektive kommuner som låg som grund för vår kvalitativa metod som var en semistrukturerad intervju. Enkäten lades ner på grund av tidsbrist samt svårigheter att nå ut med den till de som skulle delta. Detta gjorde att den semistrukturerade intervjun fick ta ett nytt format då frågor från den enkät som skulle ligga till grund för intervjun skulle flyttas över.

Något som detta medförde var att vi inte fick lika detaljerade svar på de resursfrågor som vi hade hoppats på då vi valde att inte överföra frågorna direkt till intervjun och en muntlig enkät. Enkäten hade också gett oss en mer övergripande bild då fler respondenter hade haft möjlighet att delta och vi hade fått en djupare bild av både resursfrågan och attitydfrågan, då vi i intervjuerna helt hade kunnat fokusera på attityd.

Fyra av fem intervjuer spelades in för att senare kunna transkriberas. Anledningen till att en respondent inte ville bli inspelad var att hen ansåg att de inte framgick tydligt i samtyckesblanketten (se bilaga 1) att de svar som respondenten delgav inte skulle användas i annat syfte än i denna studien. Intervjun genomfördes trots detta för att senare leta vidare efter en annan respondent som kunde delta vilket vi inte hittade inom den tidsramen som var given.

Intervjuerna som spelades in gav en bra grund i analysarbetet och i resultatredovisningen. Den intervju som inte spelades in fick antecknas ner så ordagrant som möjligt och var svårare att få med i redovisningen. De andra fyra intervjuerna transkriberades och det förenklade arbetet med att sälla ut relevant information och ge exakta citat från respondenterna. En lärdom från detta är att redan i intressefasen hos respondenterna klargöra att man enbart godtar inspelade intervjuer för att underlätta arbete.

Didaktiska konsekvenser

Undersökningen som vi utfört har även gett oss nya perspektiv på IKT-lärande. Det kan vara otroligt utmanande att bedriva IKT-undervisning på ett fritidshem där resurserna för detta arbete kan vara mycket begränsade. Material var en punkt som alla respondenter nämnde som en brist och resurser i form av personal en annan. Genom att som utbildad pedagog stå på sig och kämpa för att få använda sin pedagogiska kompetens i fritidshemmet och få tid till att testa samt planera lärande IKT-aktiviteter. Vi tycker även att vi som fritidslärare ska dra stor lärdom av våra elevers kunskap inom tekniken idag, då deras kännedom ofta är större än de vuxnas. Genom ett ömsesidigt lärande skapas respekt och en gemenskap mellan lärare och elev och en trygg miljö skapas runt ämnet IKT. Vi har även som utbildade skyldigheten att kunna målen gällande digitala verktyg och medier från läroplanen och planera för ett fungerande och lärorikt IKT-lärande. LGR11 (2011 rev. 2018, s.23) nämner dessutom hur undervisningen i fritidshemmet ska stimulera elevernas intresse och kunskaper gällande teknik.

Denna undersökning har även gett oss en djupare inblick på vilka styrkor och svagheter vi kan möta i vår framtida yrkesroll som fritidslärare när det kommer till undervisningen av IKT. Det har även gett oss verktyg för hur vi kan möta dessa utmaningar och utnyttja de resurser som redan finns i verksamheten på ett effektivt och långsiktigt sätt. Med den djupare kunskap som vi har fått har vi en stabilare grund för att styra och argumentera inom detta område för såväl vårdnadshavare, kollegor och rektorer. Ett ofta förekommande exempel var att vårdnadshavarna ansåg att deras barn redan hade mycket skärmtid hemma och ansåg att de inte behövde göra detta när de var på fritids. Med en djupare kunskap hos fritidsläraren kan det då föras en djupare diskussion samt fördelaktiga argument att eleverna lär sig något.

Även om målen i läroplanen har blivit tydligare upplever vi att det krävs ytterligare förtydliganden av dessa för att kunna leverera en likvärdig utbildning över hela Sverige. Även om vi enbart fick en inblick i en mindre del av verksamheten på fritidshem i Sverige så var uppfattningarna mycket skiftande hos respondenterna även om de jobbade på samma skola. I dagens läge med det generationsskifte som sker kan det vara så att denna skingrade uppfattning blir smalare med tiden då den yngre generationen växt upp med digitala verktyg och haft dem nära till hands under sin uppväxt. Utifrån det som framkom i studien är det möjligt att ställa sig frågande till om skolan kommer att hänga med i den takt som samhället utvecklas och om det kommer att fortsätta i den digitala riktningen som det har tagit nu.

Förslag på vidare forskning

Innan arbetet startade visste vi att detta var ett område som inte var speciellt väl beforskat då det fortfarande är ett relativt nytt område. Under arbetets gång insåg vi snabbt hur lite information och forskning det faktiskt finns och i vilket stadietutvecklingen för detta område ligger i. Vi hoppas på att det kommer forskas mer på området för att ge oss ytterligare underlag för argumentation och hjälpmedel för att bedriva undervisningen. Detta kan till exempel vara vad begränsad skärmtid har för fördelar och nackdelar eller hur undervisningen på fritidshemmet har möjlighet att påverka elevers internetvanor.

REFERENSER

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2., [utök. och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber
- Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Blossing, Ulf & Wennergren, Ann-Christine (2019). *Kollegialt lärande: resan mot framtidens skola*. Upplaga 1:1 Lund: Studentlitteratur
- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber
- Charmaz, Kathy (2014). *Constructing grounded theory*. 2nd edition. Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjørn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet:
http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf
- Förändringar och digital kompetens i styrdokument*. Skolverket (2019). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på internet:
<https://www.skolverket.se/temasidor/digitalisering/digital-kompetens#h-Varfordigitaliseraskolanforskolanochvuxenutbildningen> [2019-03-22]
- Hedlund, Stina & Malmsten, Linnea (2016). *Fritidshem IKT - möjligheter och utmaningar*. Första upplagan. Stockholm: Natur & Kultur
- Hylén, Jan (2007). *Digitala lärresurser: möjligheter och utmaningar för skolan*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
- Hylén, Jan (2011). *Digitaliseringen av skolan*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Internetstiftelsen. (2018) *Barn och internet*. <https://2018.svenskarnaochinternet.se/barn-och-internet/> [2019-05-17]

Isling Poromaa, Pär (2016). *Den subtila ojämlikheten [Elektronisk resurs] : om grundskolors materiella förutsättningar och elevers utbildningsmöjligheter*. Diss. (sammanfattning) Umeå : Umeå universitet, 2016. Tillgänglig på Internet:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-120226>

Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2014). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. 3., [rev. och uppdaterade] utg. Stockholm: Natur & kultur

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94. (2006). Stockholm: Skolverket

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2018. Femte upplagan (2018). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på internet:
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3975>

Nationalencyklopedin (u.å.). Resurs.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/resurs> [2019-05-17]

Oxford dictionaries (2019). ICT. Tillgänglig:
<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/ICT> [2019-04-22]

Regeringen beslutar om nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet [Elektronisk resurs]. (2017). Regeringskansliet. Tillgänglig på internet:
<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2017/10/regeringen-beslutar-om-nationell-digitaliseringsstrategi-for-skolvasendet/>

Rohlin, Malin (red.) (2013). *Meningsskapande fritidshem: studio som arena för multimodalt lärande*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Skolverket (2019). *Skolan är inte digitalt jämlik*. Tillgänglig på internet:
https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/skolan-ar-inte-digitalt-jamlik?fbclid=IwAR0B2UwGB0FYsqNuLrph7L8p5RTIV8sX0Ilw0Zpfabw9IAFo_1u3hcqMrqk [2019-05-20]

Skolöverstyrelsen. (1984). *Läroplan för grundskolan. Datalära i grundskolan : studieplan*. Stockholm: LiberLäromedel/Utbildningsförl.

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Vanderlinde, Ruben & Dexter, Sara & van Braak, Ruben (2012). *School-based ICT policy plans in primary education: Elements, typologies and underlying processes [Elektronisk]*. Tillgänglig på internet:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1467-8535.2011.01191.x> [2019-03-25]

BILAGA 1

HÖGSKOLAN I BORÅS
Akademin för pedagogik

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen 11GF65 vid Högskolan i Borås utför vi en studie med syftet att fördjupa kunskapen om hur fritidshemslärare möter de nya målen gällande IKT i läroplanen.

Vi som utför studien skulle vilja att du lämnar vissa uppgifter om dig själv, närmare bestämt namn, telefonnummer och e-postadress.

Uppgifterna kommer att användas för att ha möjlighet att kontakta dig vid ett senare skede om oklarheter uppstår.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall som någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrad att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

Information av om behandling av personuppgifter

Din personliga integritet är viktig för oss på Högskolan i Borås. Därför är vi angelägna om att all behandling av personuppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt i överensstämmelse med gällande lagar och förordningar. Högskolan följer bland annat dataskyddsförordningen, mer känd som GDPR.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för all behandling av personuppgifter inom högskolans verksamhet. Om du har några frågor kring hur dina personuppgifter behandlas kan du läsa mer om hur högskolan behandlar personuppgifter på vår webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>. Du är också välkommen att kontakta ansvarig för den aktuella kursen med frågor.

Dina rättigheter

- Högskolan är öppen med hur vi behandlar dina personuppgifter. Om du vill veta vilka personuppgifter som vi behandlar om dig kan du kostnadsfritt en gång per år begära ett utdrag med information om detta (ett så kallat registerutdrag). För att beställa ett registerutdrag kan du använda blanketten för begäran om registerutdrag på högskolans webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>.
1. I vissa fall kan vi komma att be om samtycke (godkännande) till att behandla dina personuppgifter. Om du lämnar sådant samtycke kan du när som helst ta tillbaka detta. Vi kommer då inte att fortsätta behandla dina personuppgifter. På grund av lagkrav kan vi dock vara förhindrade att omedelbart radera uppgifterna.
 2. Du har rätt att inte bli föremål för automatiserat beslutsfattande, inklusive profilering, dvs. beslut som fattas på teknisk väg utan mänsklig inblandning. Högskolan fattar inte några sådana beslut.
 3. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter i ett allmänt använt format för att överföra dessa till en annan personuppgiftsansvarig.
 4. Du har rätt att få dina personuppgifter ändrade eller kompletterade om de skulle visa sig vara felaktiga eller ofullständiga.
 5. Du har rätt att i vissa fall få behandlingen av dina personuppgifter begränsad eller avslutad.
 6. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter raderade.
 7. Du har rätt att klaga på högskolans behandling av dina personuppgifter till Datatillsynsmyndigheten, som är tillsynsmyndighet.

Kontakta oss

Personuppgiftsansvarig

Högskolan i Borås
501 90 BORÅS
Tel. 033-435 40 00
E-post: registrator@hb.se
Org.nr: 202100-3138

Dataskyddsombud

Åsa Dryselius
E-post: dataskydd@hb.se

BILAGA 2

Informationsbrev Datum: 2019-04-02

Vi heter Maja Gustafsson och Jonathan Ask, och vi studerar till grundlärare med inriktning mot fritidshem vid Högskolan i Borås, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT.

Under sista terminen ska vi studenter genomföra ett examensarbete där ett valt område skall undersökas. Vi har valt att fokusera på hur fritidshemslärare möter de nya målen gällande IKT på fritidshemmet. Vi kommer att utföra en intervju som berör din personliga inställning och kunskap till IKT samt de resurser ni har på ert fritidshem som används för IKT.

I undersökningen utgår vi ifrån de forskningsetiska principerna, vilka innebär att:

- Alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, så att inga obehöriga kan ta del av dem.
- De uppgifter som framkommit i undersökningen används enbart för denna undersöknings syfte.
- Alla uppgifter kring deltagarna i undersökningen kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn på barn/elever, pedagoger och för/skola används så att allas identiteter skyddas.
- Undersökningen är frivillig och det går när som helst att avbryta deltagandet.

Tack på förhand!
Med vänliga hälsningar

Maja Gustafsson

Jonathan Ask

BILAGA 3

Intervjufrågor

1. Hur stor är skolan? Ny/gammal?
2. Hur länge har du arbetat här?
3. När tog du examen?
4. Vart tog du examen?
5. Vet du vad IKT står för?
6. Hur hade du definierat begreppet IKT?
7. Vad använder ni för material när ni arbetar med IKT på fritidshemmet?
8. Känner du till de nya målen för IKT i den reviderade läroplanen?
9. Om vi återgår till material, kan du inte berätta mer om ert arbete med?
10. Hur ofta anser du att ni jobbar med IKT på fritidshemmet?
11. Hur brukar ni arbeta med IKT på fritidshemmet?
12. Vad gör ni när ni arbetar med IKT? (Konkreta exempel)
13. Har ni något planerat som ni ännu inte utfört?
14. Har du fått kompetensutveckling inom området?
15. Har du blivit tillgodosedd denna kompetens?
16. Upplever du att din kompetens är tillräcklig för att möta dessa mål?
17. Anser du att de nya målen gällande IKT är relevanta för eleverna?
18. Varför anser du att de är relevanta?
19. Vad är det som gör dem relevanta?
20. Hur hade du velat arbeta med IKT?
21. Har du något du vill tillägga eller undrar över angående intervjun eller vår uppsats?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se